

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

Международен МСС® 23 Разходи по заеми

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

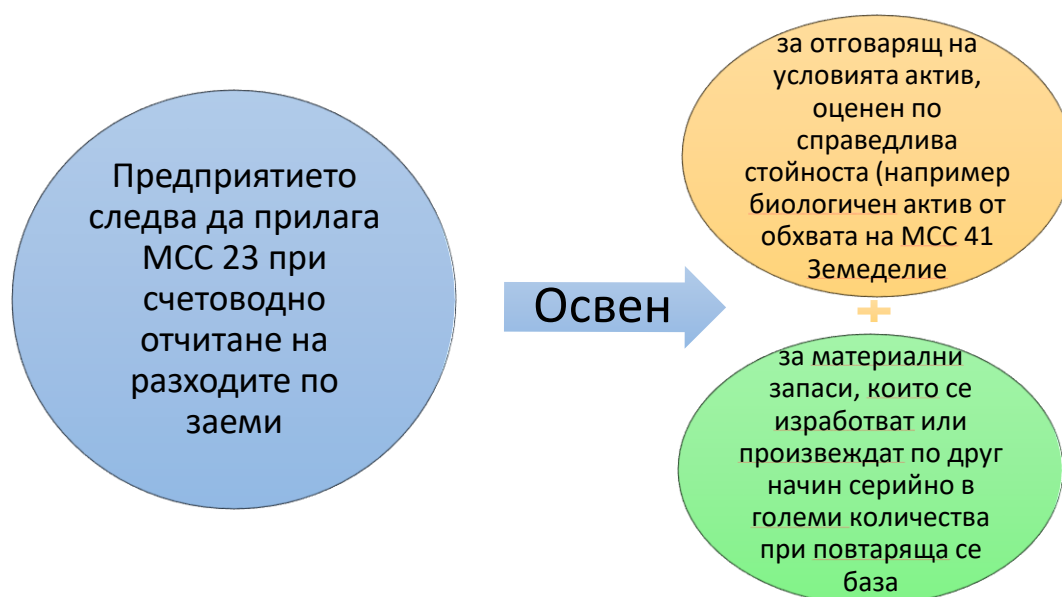
© Copyright 2021, Istanbul University

Международен счетоводен стандарт (МСС) 23 Разходи по заеми

ОБХВАТ И КЛЮЧОВИ ДЕФИНИЦИИ

МСС 23 Разходи по заеми обхваща всички предприятия, които разходи по заеми, които пряко се отнасят до придобиване, строителство или производство на отговарящи на условията активи. Както е показано на Фигура 1, МСС 23 се прилага за всички разходите по заеми, с изключение на тези, отнасящи се до отговарящ на условията актив оценен по справедлива стойност (като например биологичен актив) или производството на материални запаси, които се изработват или произвеждат по друг начин серийно в големи количества при повтарящата се база.

Фигура 1. Предприятия, длъжни да прилагат МСС 23

Предприятието може да финансира своите инвестиции със собствени средства, което се класифицира като разход на собствен капитал. МСС 23 не се занимава с действителната или намерена стойност на собствения капитал, включително привилегирания капитал, който не се класифицира като пасив, а само с разходите по заеми.

За правилното разбиране на стандарта трябва да се познават следните две основни определения: **разходи по заеми** и **отговарящ на условията актив**. Тези определения са дадени в стандарт както следва (МСС 23.8):

- *Разходите по заеми* представляват лихви и други разходи, които дадено предприятие понася във връзка със заемането на средства
- *Отговарящ на условията актив* е актив, който по необходимост изисква значителен период от време за подготовка за неговата предвиждана употреба или продажба

Разходите по заеми могат да включват (МСС 23.6):

(а) разходи за лихви, изчислени чрез използването на метода на ефективната лихва, както е описан в МСФО 9

(б) лихви във връзка с пасиви по лизинг, признати в съответствие с МСС 16 Лизинг; и

(в) курсови разлики, произтичащи от валутни заеми, в степента, в която се разглеждат като корекция на разходите за лихви

Има два основни начина, по които едно предприятие може да придобие актив – като го закупи или като го изгради (построи) или произведе. В някои случаи придобиването на даден актив отнема значително време и изисква външно финансиране. Например, ако искате да си купите телефон, можете да отидете в магазин за техника или да го купите онлайн. Можете да платите в брой или да получите кредит. Ако продавачът ви предостави кредит, тогава трябва да платите лихва. Вие избирате дали да плащате лихвата, т.е. това зависи от начина, по който управлявате вашите паричните средства. По друг начин стои въпросът, когато искате да построите нова къща - в този случай не можете да притежавате къщата веднага, защото строителството ще отнеме значителен период от време и често се налага да се използва външен източник за финансиране на разходите, които трябва да се направят за къщата. Има ли указания за определяне на продължителността на значителния период в този случай? Отговорът е просто не. Докато определянето на значителния период изисква професионална преценка, на практика е общоприето този период да бъде една година или повече.

ПРИЗНАВАНЕ И ОЦЕНКА

Основополагащият принцип на МСС 23 е, че се капитализира разходите по заеми, които могат пряко да се отнесат към придобиването, строителството или производството на един отговарящ на условията актив като част от стойността на този актив, другите разходи по заеми се признават като разход в периода, в който те са извършени.

За да отчете разходи по заеми съгласно МСС 23:

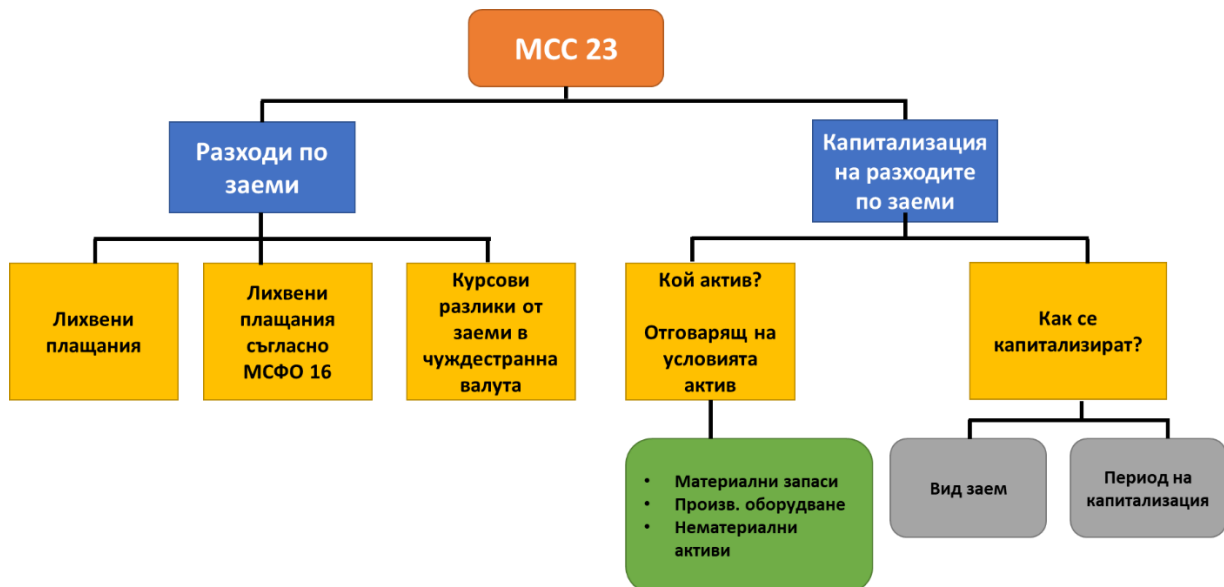
- предприятието трябва да е получило конкретен заем, във връзка с който са възникнали разходи.
- трябва да притежава отговарящ на условията актив, за които са направен определени разходи.

Независимо от това, важен критерий тук е, че когато не са направени разходи за отговарящия на условията актив, свързаните разходи по заема могат да бъдат избегнати. За общите заеми може да бъде трудно да се определи сумата на разходите по заеми, които са пряко свързани с придобиването на отговарящ на условията актив и може да е необходимо да се приложи преценка.

ПРОЦЕДУРИ

Прилагането на МСС 23 включва изчисляване на общата сума на разходите по заема и изчисляване на разходите по заема, които трябва да бъдат капитализирани, както е показано на Фигура 2.

Фигура 2. Приложение на МСС 23

1. Изчисляване на разходите по заеми

Предприятието трябва да определи общата сума на разходите по заеми, показани на Фигура 2. Свързаните разходи по заеми може да са резултат от специфични и общи заеми. Въпреки това, ако предприятието е получило инвестиционен доход от временното инвестиране на тези заеми, тази сума трябва да бъде приспадната от съответните разходи за лихви. Това не се отнася за общите заеми.

2. Определяне на отговарящия на условията актив

Вторият проблем е да се определи кои активи отговарят на условията. Отговарящ на условията актив може да са не само материални активи, които могат да бъдат отчетени в съответствие с МСС 16 Имоти, машини и съоръжения. Отговарящи на условията активи може да бъдат материални запаси или нематериални активи. Основното условие е, че отговарящ на условията актив е актив, който по необходимост изисква значителен период от време, за да се приложи професионална преценка. По принцип, когато за придобиването на даден актив е необходимо повече от 1 година, този актив може да се счита за отговарящ на условията актив.

3. Изчисляване на капитализираните разходи по заеми

След като бъде определен даден отговарящ на условията актив, предприятието следва да започне капитализация на разходите по заеми като част от стойността му. При това следва да се вземат предвид видът на заема и периодът на капитализация както е показано на Фигура 2.

Предприятието може да вземе специален (целеви) заем за финансиране на придобиването или изграждането на отговарящия на условията актив, може да реши да финансира това придобиване или изграждане с общи заеми, които вече е взело, или да използва комбинация от двата подхода. След определяне на съответните разходи по заеми, втората стъпка е да се определи в кой период от време тези разходи по заеми ще бъдат капитализирани. Трябва да се изчислят общите разходи по заеми, които са пряко свързани с придобиването и изграждането

на отговарящия на условията актив през периода на капитализация. Изчисляването на разходите по заеми зависи от използването на специфични или общи заеми.

3.1 Целеви заеми

Разходите по заеми, които са взети специално с цел придобиване на даден отговарящ на условията актив се наричат разходи по целеви заеми, а тези по заеми, които са взети за покриване на общи нужди, се наричат разходи по общи заеми. В степента, в която едно предприятие заема средства специално с цел придобиване на един отговарящ на условията актив, размерът на разходите по заеми, които са допустими за капитализиране по този актив, се определя, като от действителните разходи, извършени по тези заеми през периода, се извади всякакъв инвестиционен доход от временното инвестиране на тези заеми.

Пример: Предприятие заема от банката 4 000 000 BE за изграждане на административна сграда на стойност 5 000 000 BE, която ще бъде изградена за две години. Разходите по заема от 4 милиона се добавят към разходите, свързани с отговарящия на условията актив в периода на капитализация като разходи по целеви заеми.

Ако приемем, че разходите по целеви заеми на предприятието възлизат обща на 80 000 BE и че в същото време то е спечелило инвестиционен приход от 20 000 BE от инвестирането на част от целевия заем в периода на изграждане на актива, то нетната сума на разходите по заеми, които следва да се капитализират като част от стойността на отговарящия на условията актив е 60 000 BE.

В горния пример, останалите 1 милион BE могат да бъдат финансирани със собствения капитал на предприятието или с предишни заеми. Ако предприятието го финансира със собствен капитал, то за тази част няма да се предприемат действия, тъй като разходът на собствен капитал не се счита за разход по заеми и не може да се капитализира в рамките на този стандарт.

Ако останалата сума е финансирана с предишни заеми, разходите по тези заеми ще трябва да се капитализират. В този случай е необходимо да се изчисли среднопретеглената величина на разходите по всички заеми на предприятието (с различни размери и различни лихвени проценти), която се нарича процент на капитализация.

Важен въпрос по отношение на разходите по целеви заеми е че получените средства често временно се инвестират или държат в срочни депозити за получаване на лихвен доход до тяхното изразходване по отговарящия на условията актив. При определяне размера на разходите по заеми, които са допустими за капитализиране през един период, от извършените разходи по заемите се изважда всеки инвестиционен доход, получен от такива средства.

3.2 Общи заеми

Доколкото едно предприятие заема средства като цяло и ги използва с цел придобиване на отговарящ на условията актив, предприятието определя размера на разходите по заеми, които са допустими за капитализиране, като прилага процент на капитализация към разходите по този актив.

Да предположим, че дадено предприятие взема два заема за общи цели с цел придобиване на отговарящ на условията актив, който може да се използва от началото на периода на капитализация. Заемите са както следва:

- Заем с 10% лихва и главница в размер на 10 000 000 BE, и
- Заем с 14.5% лихва и главница в размер на 8 000 000 BE.

Предприятието ще се изправи пред проблема с какъв лихвен процент трябва да изчисли разходите по заема за разходите, които е направило за отговарящия на условията актив. Решението на този проблем е да се изчисли среднопретеглената величина на разходите за общите заеми.

3.2.1 Процент на капитализация

Процентът на капитализация е среднопретеглената величина на разходите по заеми, приложим към всички заеми на предприятието, които са непогасени през периода. Предприятието обаче не включва в това изчисление разходите по заеми, приложими към заемите, взети специално с цел придобиване на отговарящ на условията актив, докато по същество не са приключили всички дейности, необходими за подготвянето на актива за неговата предвиждана употреба или продажба. Размерът на разходите по заеми, които предприятието капитализира през даден период, не трябва да превишава размера на разходите по заеми, направени през този период.

За да изчислим процентът на капитализация разделяме общият размер на лихвените разходи по заемите на общата сума на главниците. В горния пример, разходите по двата заема са съответно 1 000 000 BE и 1 160 000 BE, изчислени както следва:

$$\text{Разходи по първи заем: } 10\,000\,000 \text{ BE} * 10\% = 1\,000\,000 \text{ BE}$$

$$\text{Разходи по втори заем: } 8\,000\,000 \text{ BE} * 14.5\% = 1\,160\,000 \text{ BE}$$

Общият размер на разходите по двата заема е 2 160 000 BE. Процентът на капитализация (12%) се получава като се разделят общите разходи за лихви (2 160 000 BE) на общия размер на главниците по тях (18 000 000 BE).

$$\text{Процент на капитализация} = \frac{\text{Общ размер на разходите по заемите}}{\text{Общ размер на главниците}}$$

$$\text{Процент на капитализация} = \frac{10\,000\,000 * 0.10 + 8\,000\,000 * 0.145}{10\,000\,000 + 8\,000\,000}$$

$$\text{Процент на капитализация} = \frac{1\,000\,000 + 1\,160\,000}{18\,000\,000} = 12\% \text{ или } 0.12$$

За капитализацията на разходите по заеми не е достатъчно само да се изчисли процентът на капитализация. Той трябва да се приложи към разходите, направени за отговарящия на условията актив.

3.2.2 Изчисляване на разходите финансирани с общи заеми

Друг фактор, който трябва да се коригира, за да се изчислят разходите по заеми подлежащи на капитализация, са разходите.

Да предположим, че едно предприятие прави разход от 100 000 BE на 01 януари или на 31 декември. Дали разходите за лихви в двата случая ще са еднакви или не? Отговорът определено е НЕ. В такъв случай, какъв подход трябва да се възприеме за разходи, направени пред различни периоди?

Например, разход от 100 000 BE, направен на 01 януари, ще е свързан с разходи за лихви за период от 12 месеца и отговарящият на условията актив няма да е готов предвижданата му употреба или продажба до края на годината. В този случай до края на периода на капитализация остават 12 месеца, което означава, че този разход ще доведе до плащане на лихви за 12 месеца, т.е. за всичките 12 месеца ко края на периода на капитализация на отговарящи на условията актив.

Да предположим, че предприятието прави разходи за изграждане на отговарящи на условията активи на 1 януари, 1 март, 1 септември и 1 декември в рамките на периода от 1 януари до 31 декември. Нека тези разходи са съответно 100 000 BE, 360 000 BE, 300 000 BE и 240 000 BE. Среднопретегленият размер на разходите е пропорционален на периода, в който те са довели до плащане на лихви. За да го изчислим, трябва да присвоим тегла на разходите съгласно времето, когато са направени, както е показано в таблица 1. Действителните разходи са показани във втората колона на Таблица 1, а в третата колона е показан периодът, в който тези разходи са довели до лихвени плащания по заемите. Когато умножим действителните разходи в таблицата по периода на капитализация и добавим резултатите, получаваме сумата от 520 000 BE на среднопретеглените разходи за периода. И така, като умножим 520 000 BE по процента на капитализация, който изчислим в предишната стъпка, получаваме разходите по заема, които трябва да бъдат капитализирани.

Тези разходи се коригират с тегла, съответстващи на продължителността на периода, в който те са довели до лихвени разходи, за да бъде изчислен размерът на среднопретеглените разходи. Действителните разходи са показани във втората колона, а периодът от време, в който тези разходи са довели до разходи по заеми, е показан в третата колона. Разходите, извършени на 1 януари, ще доведат до разходи по заеми за 12 месеца, а разходите, направени на 1 септември, ще доведат до разходи по заеми за 4 месеца.

Когато умножим действителните разходи в таблицата по периода на капитализация и добавим резултатите, изчисляваме сумата на среднопретеглените разходи за периода като 520 000 BE. След това, в последната стъпка, умножаваме 520 000 BE по процента на капитализация, който изчислим в предишната стъпка и получаваме разходите по заема, които трябва да бъдат капитализирани.

Таблица 1. Претегляне на разходите

Дата	Действителен разход A (BE)	Период на капитализация B	Среднопретеглен разход A x B (BE)
01 януари	100 000	12/12	100 000
01 март	360 000	10/12	300 000
01 септември	300 000	4/12	100 000
01 декември	240 000	1/12	20 000
ОБЩО	1 000 000		520 000

3.2.3 Капитализиране на разходи по общи заеми

За да се определи размерът на разходите по общи заеми, които са допустими за капитализиране, се прилага процент на капитализация към общите среднопретеглените разходи.

Например, размерът на разходите по общи заеми, които са допустими за капитализиране по отговарящ на условията актив с процент на капитализация 12% и обща сума на среднопретеглените разходи от 520 000 BE, е 62 400 BE, което се получава като умножим 520 000 BE по 12%.

Припомняме, че общите разходи по двата общи заема, който използвахме при изчисляване на процента на капитализация възлизаха на 2 160 000 BE. Сега ние капитализираме 62 400 BE от тази сума към себестойността на отговарящия на условията актив. Тогава останалите 2 097 600 BE ще бъдат разход.

4. Период на капитализация

За да определим периода на капитализация съгласно стъпките, илюстрирани на Фигура 3, трябва да определим началото, края и възможните периоди на временно преустановяване на капитализацията. Началната дата на капитализацията е датата, на която предприятието започва да капитализира разходите по заеми.

Предприятието започва да капитализира тези разходи, когато за пръв път удовлетвори следните условия:

- извърши разходи за актива
- извърши разходи по заемите
- предприеме дейности, необходими за подготвяне на актива за предвижданата му употреба или продажба.

Разходите по един отговарящ на условията актив включват само тези разходи, които са довели до плащания на парични средства, прехвърления на други активи или поемане на лихвени задължения.

Предприятието следва да преустанови капитализирането на разходите по заеми за дълги периоди, през които е прекъснато активното подобрене на отговарящ на условията актив. Например, по време на изграждането на язовир може да има прекъсвания на строителния процес в рамките на инженерния проект. Разходите по заеми продължават да се капитализират за тези периоди. Въпреки това, ако строителният процес бъде прекъснат, например поради стачка на служителите, процесът на капитализация трябва да бъде спрян, тъй като това не е неразделна част от строителния процес.

Предприятието прекратява капитализацията на разходите по заеми, когато са приключени в значителна степен всички дейности, необходими за подготвянето на отговарящия на условията актив за предвижданата употреба или продажба.

Фигура 3. Период на капитализация

5. Оповестяване

Последният въпрос е каква информация следва да се оповести отн предприятието във връзка с неговите разходи по заеми?

Предприятието оповестява:

- (а) сумата на разходите по заеми, която е капитализирана през периода; както и
- (б) процента на капитализация, който е използван за определяне на размера на разходите по заемите, които са допустими за капитализиране.

6. Пример

На 01 януари 2020 г., фирма Menderes Co. започва строителство на сграда на стойност 3 000 000 BE. Построената сграда ще се използва като централа на компанията и строителството ще бъде завършено за 18 месеца. През 2020 г. са извършени следните плащания към изпълнителя:

Дата и сума на плащането (в хил. BE)	
01 февруари 2020 г.	300
31 Март 2020 г.	700
30 септември 2020 г.	1,000
30 ноември 2020 г.	300
Общо	2 300

Заетите от Menderes Co. средства към 31 декември 2020 г. са както следва:

1. Целеви заем със срок от четири години при лихва от 8% и размер на главницата 800 000 BE. През годината по заема са изплатени лихви в размер на 64 000 BE и е получен доход от 16 000 BE от инвестирането на средствата в очакване на тяхното изплащане по предназначение.
2. Общ заем със срок от 10 години и проста лихва от 14% платима на годишна база; остатъчният размер на задължението към 01 януари 2020 г. е 800 000 BE и остава непроменен в рамките на годината.

3. Общ заем със срок от 10 години и проста лихва от 11.5% платима на годишна база; остатъчният размер на задължението към 01 януари 2020 г. е 1 200 000 BE и остава непроменен в рамките на годината.

РЕШЕНИЕ

Първо трябва да се определи дали има отговарящ на условията актив, тъй като разходите по заеми не се капитализират, ако няма отговарящ на условията актив.

За този проект има специално взет (целеви) заем. Разходите по този заем са пряко свързани с този отговарящ на условията актив. Тези разходи по заема обаче трябва да бъдат нетни разходи. Това означава, че всички приходи от лихви, генерирани от този фонд, трябва да бъдат приспаднати от общата сума на разходите по този заем.

Общ размер на разходите по заеми = Разходи по целеви заеми + Разходи по общи заеми

Целеви заеми	Общи заеми
Общ размер на разходите по заема = 64 000 BE	Разходите по общи заеми изискват допълнителни изчисления. Първо, трябва да изчислим процента на капитализация, след това да намерим размера на разходите, финансирани от общи заеми.
Инвестиционен доход = CU16,000	Ако има целеви заеми, първо се финансират разходи от целевия заем.
Нетен размер на разходите по заема = 48 000 BE	Останалите разходи ще бъдат финансирани от общите заеми.

$$\text{Процент на капитализация} = \frac{\text{Общ размер на разходите по заеми}}{\text{Общ размер на главниците}}$$

Заеми	Остатъчен размер от 01 януари до декември 2020	Среднопретеглен заем	Лихва	Разходи по заема (лихвени плащания)
14% лихва	800 000 BE	800 000	14%	800 000*0.14=112 000 BE
11.5% лихва	1 200 000 BE	1 200 000	11,5%	1 200 00*0.115=138 000 BE
ОБЩО		2 000 000 BE		250 000 BE

Процентът на капитализация е среднопретеглената величина на разходите по заеми, приложим към всички заеми на предприятието, които са непогасени през периода, без в това изчисление да се включват разходите по заеми, приложими към заемите, взети специално с цел придобиване на отговарящ на условията актив.

В дадения случай, процентът на капитализация се изчислява като:

$$\text{Процент на капитализация} = \frac{250,000}{2,000,000} = 12.5\%$$

Анализ на разходите

За да определим разходите, подлежащи на капитализиране, този процент на капитализация се прилага към е среднопретеглената величина на разходите по заемите.

Плащания от заемите	Номинална сума	Плащания от целеви заеми	Плащания от общи заеми	Месеци оставащи до края на годината след датата на плащане	Следнопретеглена величина на разходите по заемите
01, 02, 2020 г.	300 000	300 000	-	11	$0 \cdot 11 / 12 = 0$
31, 03, 2020 г.	700 000	500 000	200 000	9	$200\,000 \cdot 9 / 12 = 150\,000$
30, 09, 2020 г.	1 000 000	-	1 000 000	3	$1\,000\,000 \cdot 3 / 12 = 250\,000$
30, 11, 2020 г.	300 000	-	300 000	1	$300\,000 \cdot 1 / 12 = 25\,000$
	2 300 000 BE	800 000 BE	1 500 000 BE		425 000 BE

Общ размер на целевия заем от 800 000 BE, които е използван напълно, а останалите плащания се финансират от общите заеми.

Обща сума на разходите по заеми

Разходи по общите заеми, които са допустими за капитализиране:

$$425\,000\text{ BE} \cdot 12.5\% = 53\,125\text{ BE}$$

ОБЩ РАЗМЕР НА ДОПУСТИМИТЕ ЗА КАПИТАЛИЗИРАНЕ РАЗХОДИ ПО ЗАЕМИ

по целевия заем	48 000 BE
по общите заеми ($425\,000 \cdot 12.5\% = 53\,125$)	53 125 BE
Обща сума на разходите за капитализиране	101 125 BE